

Antrenörlük Mesleki Etkililiğinin 30978 Sayılı Antrenör Eğitimi Yönetmeliği Kapsamında Değerlendirilmesi

Mehmet Akif Ziyagil¹

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 13.03.2020
Kabul Tarihi: 27.03.2020
Online Yayın Tarihi:
27.03.2020

Anahtar Kelimeler

Nitelikli Antrenör ve
Eğitmen, Mesleki Yeterlilik,
Antrenör ve Eğitmenlerin
Derecelendirilmesi

Bir milletin sağlık ve zindeliği ile uluslararası büyük organizasyonlardaki başarısı etkili spor sisteminin ürünüdür. Etkili spor sisteminin en temel bileşenleri antrenör ve eğitmenlerdir. Bu konuda en önemli işlerden biri ise, antrenörlerin ve eğitmenlerin kalite odaklı eğitimi ve sınıflandırılmasıdır. Bu çalışmanın amacı, ulusal etkili spor sisteminin temelini oluşturan nitelikli antrenör ve eğitmenlerin yetiştirilmesini düzenleyen 14 Aralık 2019 tarihli 30978 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının hazırladığı “Antrenör Eğitim Yönetmeliği”nin analizi ve değerlendirmesidir. Uluslararası başarı ile sportif ve fiziksel etkinliklere katılımda Türkiye'nin gelişmiş ülkeler arasında yer alabilmesi için spor bilimcilerin ve ilgili spor federasyonların ortaklaşa hazırladığı antrenör eğitim programının geliştirilmesine, antrenörlerin derecelendirilmesine ve ÖSYM gibi bağımsız kurumların objektif değerlendirmesine ihtiyaç vardır. Bu değerlendirmenin sonuçları, en son düzenlemenin sadece fiziksel uygunluk ve sağlıklı yaşam dışında antrenörlük alanını kapsadığını ve bilimsel olmayan şekilde spor antrenörlerini sporcuların yaş gruplarına göre sınıflandırdığını, görev, yetkinlik ve temel faaliyetlerinin belirlendiğini göstermiştir. Yönetmelikte, antrenör niteliğini artıran deneyim kazanma sadece süre ve seminerler ise standartları belli olmayan eğitim etkinliği olarak algılanmıştır. Üniversitelerin spor bilimleri alanı lisans eğitimi mezunları ile başarılı sporcu ve antrenörlere verilen hak ve muafiyetler alan yeterliliği ölçen merkezi sınav yapılmadan verilmektedir. Antrenör ve eğitmenlerin bilgi, beceri, deneyim, profesyonellik ve başarı düzeyleri şeffaf ve objektif şekilde yapılan kurumsal alan yeterlilik sınavları ile yapılmalıdır.

Evaluation of Coaching Professional Effectiveness in The Scope of Training Regulation No. 30978

Abstract

Article Info

Received: 13.03.2020
Accepted: 27.03.2020
Online Published:
27.03.2020

Keywords

Qualified Coach and
Instructor, Vocational
Competence, Classification
of Coaches and Instructors

The health and wellbeing of a nation and its success in large international organizations is the product of effective sports system. The most basic components of the effective sports system are coaches and instructors. One of the most important tasks in this regard is the quality-oriented education and classification of coaches and instructors. So, this study aims to analyze and evaluate the “Coach Education Regulation” prepared by the Ministry of Youth and Sports dated 30 December 2019 with no 30978, which regulates the education of qualified coaches and instructors that form the basis of the national effective sports system.

To reach the level of developed countries in Turkey's participation level in sport and physical activity and success in international sport organizations, there is a need to develop a coach education program with classification of coaches and to assess objectively the knowledge level of coach candidates by the Student Selection and Placement Centre (OSYM) as an independent institution.

The results of this evaluation showed that the latest regulation covers only the field of coaching except the field of physical fitness and healthy life style and classifies unscientifically sport coaches according to athletes' age groups, their duties, competences and basic activities are determined. In the regulation, gaining experience that improves the quality of the coach is perceived only as time period and seminars as an educational activity without content. The rights and exemptions given to the graduates of undergraduate sports sciences and successful athletes and coaches in international sporting organizations universities are given without a central exam which measures the competence of the field.

The level of knowledge, skills, experience, professionalism and success experiences of the coaches and instructor should be conducted according to the international standards determined by transparent and objective institutional examinations.

¹Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, 33343 Yenişehir/MERSİN

Giriş

Türkiye ve Dünya’da yaklaşık 200 ülkede milyonlarca katılımcıya spor fırsatları sunan milyonlarca gönüllü ve ücretli, yarı zamanlı ve tam zamanlı çalışan antrenörler, sportif etkinliklere katılım ile sporcuların ve takımların performansını artırmada merkezi bir rol oynayarak uluslararası ve ulusal kabul görmüş spor kurallarına uygun olarak çocuklara, oyunculara ve sporculara rehberlik etmektedir (Duffy ve ark., 2013).

Antrenörlerin etkililiği, iş ve etkinliklerin doğru yapılması ve belirlenen hedeflere ulaşılmasını kapsamaktadır. Etkililik; uzun vadeli stratejiler dikkate alınarak ve yenilikçi çalışma yöntemleri kullanılarak sporcunun performans gelişiminin planlanan beklentileri karşılayıp karşılamadığına ilişkin önlemlerin alınmasını kapsamaktadır. Antrenörün verimliliği ise, mesleki işlerini en hızlı veya en ucuz şekilde en iyi şekilde yapması ile ilgilidir. Verimlilik; sürece odaklanarak ve mevcut durum dikkate alınarak minimum çaba ve harcama ile en üst seviyede performans geliştirme çabasıdır.

Mesleki çerçeve, antrenörler tarafından üstlenilen yetkinlik ve sorumluluk düzeyleri ile katılım ve performans sporunda hizmet ettikleri gruplara göre (antrenör alanları) rolleri tanımlamaktadır. Antrenörlük yeterlilikleri ve standartları konusunda Uluslararası Spor Koçluğu Çerçeve Programı (ISCF), antrenörlerin eğitilmesi, sertifikalandırılması ve değerlendirilmesi için minimum standartların tanımlanması ve çeşitli bağlamlarda antrenörlerin etkinliğinin artırılmasını kapsayan antrenörlük rollerini haritalamaya yardımcı olmaktadır. Uluslararası Ragbi Kurulu, Uluslararası Tenis Federasyonu, Uluslararası Yelken Federasyonu, Badminton Dünya Federasyonu, Uluslararası Masa Tenisi Federasyonu ve Uluslararası Atletizm Federasyonları dahil olmak üzere uluslararası federasyonlar bu tür haritalama süreçlerini uygulamaya başlamışlardır (ICCE ve diğ., 2013; Duffy ve ark., 2010).

Günümüzde insanlar sadece Olimpik slogan olan "*citius, altius, fortius*" veya "*daha hızlı, daha yükseğe ve daha güçlü*" felsefesi ile değil, sağlık ve yaşam kalitesini artırmak içinde spor yapmaya yönelmektedir. Bu etkinlikleri etkili şekilde planlayan, uygulayan ve değerlendiren "*performans*" ve "*katılım*" tipi antrenörlere ihtiyaç vardır. Diğer yanda, sportif alanın dışında fiziksel uygunluğun ve yaşam kalitesinin geliştirilmesi için rekreasyonel amaçlı farklı fiziksel etkinlikler ve egzersiz programlarını etkili şekilde planlayan, uygulayan ve değerlendiren çalıştırıcılara ihtiyaç vardır. Genelde belirli spor branşlarını öğreten ve katılımcıları eğiten kişilere antrenör denirken spor branşlarının dışında sağlık ve yaşam kalitesini artırmak amacı ile yapılan her türlü fiziksel egzersiz programlarını öğreten ve katılımcıları eğiten kişiler "*eğitmen*" olarak adlandırılmaktadır. Etkili spor ile fiziksel uygunluk ve sağlık sisteminin en temel bileşenleri antrenör ve eğitmenlerdir.

Hem spor hem de fiziksel uygunluk ve egzersiz alanında toplumun ihtiyaç ve beklentilerinin fazlası ile karşılanmasına yönelik antrenör ve eğitmenlerin yetiştirilmesinde ve sınıflandırılmasında yöneticilerin takdirinden daha çok ortak akıl ile belirlenen standartlar ve yeterliliklerin kullanılmasına ihtiyaç vardır. Amerika Sağlık ve Beden Eğitmciler Topluluğu antrenörlerin (spor koçları); felsefe ve etik, güvenlik ve yaralanmalardan korunma, fiziksel kondisyon, büyüme ve gelişme, öğretim ve iletişim, spor beceri ve taktik, organizasyon ve yürütme ile değerlendirme alanlarında toplam 40 standardı sağlamasını

öngörmüştür (<https://www.shapeamerica.org>, 03.01.2020). Maalesef Türkiye’de böylesine belirlenmiş ve kabul edilmiş antrenörlük ve eğitimlik standartları yoktur.

Genel anlamda antrenörler antrenman, yarışma veya müsabaka, yönetim ve eğitim temel görev alanlarında hizmet etmektedir. Bunlar; 1) uygun programlar ve çalışmaları planlama, organizasyon, yürütme ve değerlendirme fonksiyonları ile sporcuları yarışma ve müsabakalara hazırlama, 2) uygun karşılaşma, turnuva, müsabaka ve maçları planlama, organize etme, yürütme ve değerlendirme, 3) sportif aktivite ile ilgili insanların katılımını sağlama, yönetme ve değerlendirme ve 4) insanlara sporu öğretme, eğitme veya danışmanlık yapma etkinliklerini kapsamaktadır (Duffy, 2005, 2006). Bu temel etkinliklerin yapılmasında her işin süreçlerinin yönetimi; planlama, organize etme, değerlendirme, araştırma ve kendini yansıtırma fonksiyonlarının tanımlanmasına ve uygulanmasına ihtiyaç duymaktadır (Petry ve Froberg, 2006; Ziyagil ve Sevimli, 2013). Egzersiz programlarından sorumlu olan eğitimliklerin sadece antrenörlerin müsabaka ve yarışmalarla ilgili görev alanında yeterlilik sergilemesine ihtiyaç yoktur. Bunun dışında antrenör ve eğitimlikler benzer fonksiyonlara sahiptir. Antrenman, yarışma, yönetim ve eğitim gibi hizmet temel etkinlikleri ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların bir karışımı içerisinde yeterli performans sergilenmesinde bilginin uygulamaya konulması ve başarılı şekilde yapılmasını da kapsamaktadır (<https://www.myk.gov.tr/> 03.01.2020).

Sporcuların ihtiyaçlarını karşılayacak etkin programlar sunmak ve sürdürülebilir rehberlik ve iyileştirme sağlamak için antrenörler bir dizi alanda bilgi ve yetkinlik geliştirmelidir. Bu, ek deneyim kazanarak, işte öğrenerek, formal ve informal eğitime katılarak ve veri tabanlarına erişim ile gerçekleştirilebilir. Antrenörlerin mesleki gelişimlerine yönelik veri tabanları ve iletişim ağları henüz tam anlamı ile geliştirilmemiştir.

Katılım antrenörleri çocuklar, gençler ve yetişkinleri; performans antrenörleri gelişen sporcular, performans ve yüksek performans sporcularını çalıştırırken altı temel fonksiyonu yerine getirmelidir. Bunlar; 1) vizyon ve strateji belirleme, 2) çevreyi düzenleme, 3) paydaşlar arasında sağlıklı ilişkiler geliştirme, 4) çalışmaları yürütme ve müsabakalara hazırlama, 5) spor camiasını tanıma ve uygun davranışlar sergileme ve 6) öğrenme ve öğrendiklerini yansıtmadır. Mesleki etkinliklerine rehberlik edecek etik değerlere, felsefeye ve hedeflere sahip antrenörler, profesyonel, bireylerarası ilişkiler ve içsel bilgi düzeyini artırarak fonksiyonel antrenörlük yeterlilik ve bilgili olma koşulunu sağlayabilir. Spora özgü ve ilgili içerik ve nasıl öğretileceğini kapsayan profesyonel bilgi, insanlarla ilişkilerini sağlayan bireylerarası bilgi ile duygu ve düşüncelerinin farkında olma ve bunları yansıtmaları konusundaki içsel bilgi düzeyini artırarak antrenörler temel fonksiyonlarını yerine getirebilir (ICCE ve diğ., 2013). Yine antrenör ve eğitimlikler, profesyonellik, mesleki yeterliliklerini sergileyerek bir işi en küçük detaylarına kadar anlama, uygulama ve bütün püf noktalarını bilerek beklentilerin üzerinde en az hata ile ortaya koyma profesyonelliğini sergilemelidir. Ayrıca, antrenör ve eğitimliklerin çalıştığı birimler, kurumlar ile sporcu ve egzersiz yaptırdığı insanlarla ilgili olumlu ve olumsuz deneyimlerinin kayıt altına alınarak raporlandırılmasına ihtiyaç vardır. Son olarak antrenör ve eğitimliklerin, Avrupa Birliğinin eğitimliklerin ulusal ve uluslararası anlamda dünyadaki değişikliklere uyum sağlamasına mümkün kılacak anadilde

iletişim, yabancı dilde iletişim, matematik- bilimsel ve teknolojik okuryazarlık, dijital okuryazarlık, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve yurttaş olma, girişim ve girişimcilik anlayışı, kültürel bilinç ve ifade gibi 8 anahtar yeterliliği sergilemesi de Türk antrenör ve eğitimler için önemli hedeflerdir (European Commission, 2006).

Yine, Türkiye'de 2018 yılında ikamet eden erkek nüfus 41 milyon 139 bin 980 kişi olurken, kadın nüfus 40 milyon 863 bin 902 kişi olmuştur. Bu verilere göre, toplam nüfusun %50,2'sini erkekler, %49,8'ini ise kadınlar oluşturmaktadır. Spor Genel Müdürlüğü'nün cinsiyet dikkate almayan 2014 yılı istatistiklerine göre 192.880 antrenör olduğu bildirilirken 2016 Rio Olimpiyat Oyunlarında akredite olan antrenörlerin sadece % 11'nin kadın olması Türkiye ve Dünya çapında cinsiyet ayrımcılığı olarak gözükmektedir. Nüfusun yarısını kadınların oluşturması sebebiyle onların temsil edildiği tüm spor branşlarında antrenörlük kontenjanlarının en az yarısı kadınlara ayrılmalıdır. Hatta bu fark kapanana kadar her yıl antrenör kontenjanlarının yarıdan fazlası kadın antrenör adaylarına ayrılmalıdır (<http://www.tuik.gov.tr>, 2020; <http://sgm.gsb.gov.tr>, 2020; Bales ve ark., 2019). Hem eğitim hem de istihdam konusunda cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılmasına yönelik antrenörlük yönetmelikleri ve antrenörlük eğitim programlarında kontenjanların kadınlara daha çok ayrılması öngörülebilir.

Antrenörlerin etkililiği ve verimliliğinin artırılması konusunda en önemli işlerin başında, antrenörlerin ve eğitimlerin kalite odaklı eğitimi ve sınıflandırılması gelmektedir. Bu konuda hazırlanan antrenörlük yönetmelikleri Türkiye'nin uluslararası sportif yarışma ve müsabakalarda sürdürülebilir başarı sergileyen sporcuların gelişimini sağlayacak antrenörlerin yetiştirilmesini yeterince sağlamamıştır. Şimdiye kadar antrenörlerin eğitilmesi, sertifikalandırılması ve değerlendirilmesi için minimum standartların tanımlanması ve çeşitli bağlamlarda antrenörlerin etkinliğinin artırılmasını kapsayan antrenörlük rollerini belirleme ve yasal güvence altına alma işi yeterince önemsenmemiştir. Böylece bu çalışma, ulusal etkili spor sisteminin temelini oluşturan nitelikli antrenör ve eğitimlerin yetiştirilmesini düzenleyen 14 Aralık 2019 tarihli 30978 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının hazırladığı "*Antrenör Eğitim Yönetmeliği*"nin analizini ve değerlendirmesini amaçlamaktadır.

Materyal ve Yöntem

Resmî Gazetenin 14 Aralık 2019 Cumartesi günü 30978 sayısında yayımlanan "*Antrenör Eğitim Yönetmeliği*" içerisinde yer alan maddeler antrenörlük kademeleri ve temel görevleri, farklı kademelerdeki antrenörlerin görevleri, antrenörlerin yeterlilikleri ve görevindeki temel aktiviteleri, antrenör kademelerine göre zorunlu deneyim süresi, katılım zorunluluğu olan gelişim seminerlerinin sayısı, üniversitelerin spor bilimleri alanı lisans eğitimi mezunları hak ve muafiyetleri ile başarılı sporcu ve antrenörlerinin hak ve muafiyetler başlıkları altında tablolara dönüştürülen içerik antrenörlerin etkililiği bakımından mevcut spor literatürü ve Dünyadaki gelişmeler çerçevesinde değerlendirilmiş ve önerilerde bulunulmuştur.

Bulgular ve Tartışma

Antrenör kademeleri ve temel görevleri belirlenirken çalıştırılan sporcu grubunun yaşı dikkate alınarak antrenörlük kademelerin belirlenmesi, Türkiye'nin antrenör eğitimi ve derecelendirilmesi konusunda tercihi, geçmişteki yanlış uygulamaları sürdürme çabası içerisinde olduğu, değişime ve yeni

yapılanmaya kapalı olduğunu göstermektedir (Tablo 1). Çocuklar ve spora yeni başlayanlar acemi antrenörlerin uygulama alanı değildir. Ergenlik öncesi dönemde biyolojik potansiyele ulaşma beceri ve süratin gelişiminde kritik dönem olması sebebiyle sürat ve beceri gelişimindeki eksiklikler sonraki gelişim dönemlerinde tamamen telafi edilmesinin mümkün olmadığı bildirilmektedir (Balyi, 2001). Bu sebeple çocukların bilgili, becerili ve deneyimli başantrenör ve teknik direktör seviyesindeki çalıştırıcılara ihtiyaç duyduğu açıktır. Trabzonspor futbol branşı alt yapısının sorumluluğunu 20 yıldır teknik direktörlerin üstlendiğinin bilinmesinde büyük yarar vardır. Antrenör kademelerinin belirlenmesinde çalıştırılan sporcu grubunun yaşının dikkate alınması yerine antrenörün alan bilgisinin derinliği, becerilerdeki uzmanlığı ve başarılı deneyimleri ile etik değerlere bağlılığı kriter olarak kullanılmalıdır. Her yaş grubu veya seviyesi antrenörlük kademelerinin belirlenmesinde kriter değildir. Aksine her bir grup ayrı ayrı önemli çalışma alanıdır. Diğer bir ifadeyle spora yeni başlayanlardan en üst düzeydeki olimpik sporculara kadar birinci kademe yardımcı antrenörden temel antrenöre, kıdemli antrenörden başantrenöre ve teknik direktöre kadar her kademedeki antrenörlerin çalışacağı alandır. Çocukların ve spora yeni başlayanların antrenörlüğü, kendine özgü bilgi, beceri ve tecrübeye sahip profesyonelliğin sergilenmesine ihtiyaç duymaktadır. Antrenörlük sistemi kapsamında kondisyonerliğin de derecelendirilmesi gerekmektedir (Tablo 3).

Uluslararası Spor Koçluğu çerçeve programı (ISCF), antrenörler tarafından üstlenilen yetkinlik ve sorumluluk düzeyleri ile katılım ve performans sporunda hizmet ettikleri gruplara göre (antrenörlük alanları) rollerini her kademe için tanımlarken (ICCE ve diğ., 2013) mevcut 30978 sayılı antrenör eğitimi yönetmeliğinin 18. Maddesinin 1/b bendinde ikinci kademe temel antrenörün alan ve kademe kriteri olarak *“Minikler ve yıldızlar kategorisinde antrenmanı planlamak, uygulamak ve değerlendirmek”* şeklindeki ifade, Dünya’da kabul gören yaklaşımın tam tersine bir yaklaşımdır. Antrenörlerin çalıştırdıkları gruplar onların kademesinin belirlenmesinde kriter olmamalıdır.

İngilizce adı *“International Council for Coaching Excellence”* olan ve kısaca *“ICCE”* olarak bilinen Antrenörlükte Mükemmellik için Uluslararası Konsey’in görüşüne göre, antrenörlük, bir spor dalında ve tanımlanabilir gelişim evrelerine göre belirlenen iyileştirme ve geliştirmeye yönelik rehberlik süreci olarak tanımlanmıştır (ICCE ve diğ., 2013). Bu demektir ki sporcunun her bir gelişim aşaması bir antrenörlük alanıdır. Gelişim evrelerinin her biri bir zincirin halkası gibi biri birini tamamlamaktadır. Her bir evre ayrı bir öneme sahiptir. Her evre 5 kademedeki antrenörlerin çalışma alanıdır. Dolayısıyla sporcunun gelişim evreleri antrenörlük kademelerinin belirlenmesinde bir ölçüt değildir.

Çocuklardan gençlere ve yetişkinlere ister katılım isterse performans antrenörü olsun her grupta çalışan antrenörlerin başarılı olmaları durumunda yardımcı antrenörlükten teknik direktörlüğe kadar beş kademedeki yükselmesi mümkün kılınmalıdır. Minikler ve yıldızlar kategorisinde düşük seviyede acemi antrenörlerin işi olarak kabul etmek Türkiye’nin uluslararası alanda sportif başarısının düşük olmasının temel sebebi olduğu bilinmelidir. Minikler ve yıldızlar kategorisinde sporcuların temel hareket, temel motor ve temel spor becerilerindeki eksikliğini gelecekte telafi etmek mümkün olmayacağı için özellikle bu kategorilerde yardımcı antrenörden teknik direktöre kadar tüm kademelerde en yüksek düzeyde bilgili, becerili, deneyimli ve etik antrenörlerin çalışmasına ihtiyaç vardır. Olimpik bir sporcunun 10-12 bin saat

antrenmandan sonra yarıştığı veya müsabık olduğu dikkate alındığında, sporcunun başarısının her yaş grubunda çalışan antrenörlerin sergilediği çabanın ortak etkisi neticesinde ortaya çıktığı bilinmelidir. Başarının ödüllendirilmesinde sporcunun her dönemindeki antrenörünün eşit oranda hakkı vardır.

Antrenör Yönetmeliğinin “Müsabakası yapılmayan spor dalları” başlığı altında düzenlenen 17. Maddesinde “Müsabakası yapılmayan ve antrenörlük kapsamı dışında kalan her türlü rekreatif amaçlı fiziksel ve zihinsel egzersizleri içeren eğitim programlarının uygulanmasında görev alan kişilerin eğitimleri ve görev alanları ile ilgili usul ve esaslar, ilgili federasyonun teklifi ve Bakanlığın uygun görüşü doğrultusunda eğitim talimatı ile düzenlenir” ifadesine rağmen mevcut yönetmelikte performans antrenörlüğü ve katılım antrenörlüğü (rekreasyonel antrenörlük) sınıflandırılmasına gidilmemiştir. Performans antrenörleri ve katılım antrenörlerinin bilgi, beceri, deneyim ve hedefleri farklılaşmaktadır. Bu iki antrenör grubunun gelişiminde dikkate alınacak kriter ve deneyimler farklıdır. Performans ve rekreasyonel antrenörlere ilaveten “spora yeni başlayanların antrenörlüğü” sınıflandırmaya dahil edilmelidir. Spor Bilimleri alanındaki antrenörlük eğitimi bölümü uzmanlık alanları da benzer şekilde yapılandırılmalı ve eğitim programları hazırlanmalıdır.

Mevcut Antrenörlük yönetmeliğinin Tablo 2’de gösterilen farklı kademelerdeki antrenörlerin görevleri, yeterlilikleri ve görevindeki temel aktiviteleri, Tablo 3’te önerilen görev alanları ve antrenörlük kademeleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir. Ancak bu şekilde Dünya’da kabul edilen uygulanan antrenörlük sistemine Türkiye’nin sisteminin uyumlaştırılması söz konusu olabilir.

Tablo 1. 14 Aralık 2019 Tarihli 30978 Sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Hazırladığı Antrenör Eğitim Yönetmeliğinde Antrenör Eğitimi Yönetmeliğinde Antrenörlük Kademeleri ve Temel Görevleri

Kademeler	Görevler
Yardımcı antrenör (birinci kademe):	Üst kademe antrenör nezaretinde spor faaliyetine katılanlara yardımcı olmak.
Temel antrenör (ikinci kademe):	Minikler ve yıldızlar kategorisinde antrenmanı planlamak, uygulamak ve değerlendirmek.
Kıdemli antrenör (üçüncü kademe):	Tüm yaş kategorilerinde ve milli takımlarda antrenmanı planlamak, uygulamak, değerlendirmek ve sporcunun kariyer planlamasına yardımcı olmak.
Başantrenör (dördüncü kademe):	Tüm yaş kategorilerinde ve milli takımlarda orta vadeli antrenman programlarını planlamak, uygulamak, değerlendirmek, analiz etmek, güncellemek ve sporcuların kariyer planlanmasında yardımcı olmak.
Teknik director (beşinci kademe):	Tüm yaş kategorilerinde ve milli takımlarda koordinatörlük yapmak, orta ve uzun vadeli antrenman programları planlamak, uygulanmasını sağlamak, denetlemek, değerlendirmek, analiz etmek ve stratejiler geliştirmek, istenildiğinde Bakanlığa ve ilgili federasyona rapor hazırlamak ve sporcuların kariyer planlamasına yardımcı olmak.

Tablo 2. 14 Aralık 2019 Tarihli 30978 Sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Hazırladığı Antrenör Eğitim Yönetmeliğinde Farklı Kademelerdeki Antrenörlerin Görevleri, Yeterlilikleri ve Görevindeki Temel Aktiviteleri (Rolleri)

	1.Kademe Yardımcı Antrenör	2.Kademe* Temel Antrenör	3.Kademe** Kıdemli Antrenör	4.Kademe** Başantrenör	5.Kademe** Teknik Direktör
Yardımcı	X	X	X	X	X
Planlayıcı*		X	X	X	X
Uygulayıcı*		X	X	X	X
Değerlendirici*		X	X	X	X
Kariyer Planlama			X	X	X
Planlayıcı**			X	X	X
Uygulayıcı**			X	X	X
Değerlendirici**			X	X	X
Orta Vadeli Planlama**					
• Planlama,				X	X
• Uygulamak,				X	X
• Değerlendirmek,				X	X
• Analiz Etmek,				X	X
• Güncellemek				X	X
• Kariyer Planlanma				X	X
Uzun Vadeli Planlama**					
• Planlamak,					X
• Uygulamak,					X
• Değerlendirmek,					X
• Analiz Etmek,					X
• Güncellemek					X
• Kariyer Planlanma					X
• Koordinatör					X
• Rapor Hazırlama					X
• Stratejik Planlama					X
• Danışman					X

*Minikler ve yıldızlar kategorisinde çalışabilir.

**Tüm yaş kategorilerinde ve milli takımlarda çalışabilir.

Tablo 3. Önerilen Görev Alanları ve Antrenörlük Kademeleri

Antrenörlük Alanları (Uzmanlıkları)	Antrenörlük Kademeleri				
	Yardımcı Antrenör	Temel Antrenör	Kıdemli Antrenör	Başantrenör	Teknik Direktör
Çocuk ve Spora Yeni Başlayanların Antrenörü	1	2	3	4	5
Katılım Antrenörü	1	2	3	4	5
Performans Antrenörü	1	2	3	4	5
Kondisyoner*	1	2	3	4	5

Sayısal değerler, her alandaki antrenörün kademesini göstermektedir.

*1=Yardımcı kondisyoner, 2= temel kondisyoner, 3=kıdemli kondisyoner, 4=baş kondisyoner ve 5=eğitici kondisyoner

Tüm kademelerde antrenörlerin olmadığı kulüp ve spor branşlarında temel antrenör, kıdemli antrenör ve başantrenörün bir üst kademedeki antrenörün etkinliklerinden bazılarını yapabilmesi mümkün hale getirilmelidir. Örneğin; temel antrenöre orta vadeli planlamada ve kıdemli antrenöre uzun vadeli planlamada bazı etkinlikleri yapma izni verilebilir (Tablo 2).

Tablo 4. Antrenör Kademelerine Göre Belge koşulu, Zorunlu Deneyim Süresi, Katılım Zorunluluğu Olan Gelişim Seminerlerinin Sayısı.

Kademeler	Belge koşulu	Deneyim Süresi	Gelişim Seminerine Katılım Sayısı	Önerilen Mesleki Başarı*
Yardımcı antrenör (Birinci kademe):	Birinci kademe temel eğitim	-	-	Uyum ve davranış
Temel antrenör (İkinci kademe):	Yardımcı antrenörlük	1 yıl	-	Gelişim**
Kıdemli antrenör (Üçüncü kademe):	Temel antrenörlük	2 yıl	2 seminer***	Gelişim/Bölgesel Başarı
Başantrenör (Dördüncü kademe):	Kıdemli antrenörlük	2 yıl	2 seminer	Gelişim/Ulusal Başarılı sporcu ve takım antrenörlüğünü
Teknik direktör (Beşinci kademe):	Başantrenörlük	2 yıl	2 seminer	Gelişim/Uluslararası Başarılı sporcu ve takım antrenörlüğünü
	Toplam seminer Sayısı	8 yıl	6 seminer	

Önerilen etkinlikler:

*Antrenörlerin yetiştirdiği sporcuların farklı düzeylerde başarısı.

**Sporcuların beceri ve kapasitelerinin antrenmanlar sonucunda geliştirilmesi.

***Seminerler sonrasında sınav yapılması.

Mevcut yönetmelikte antrenör kademelerinin yükseltilmesinde zorunlu deneyim (çalışma) süresi ile gelişim seminerlerine katılım sayısı kullanılmaktadır (Tablo 4). Antrenörlük kademelerinde sadece zamanın geçmesi ve gelişim seminerlerine katılmakla yükselmenin olması çok mantıklı değildir. Seminerlerden sonra federasyon dışında spor bilimciler ve teknik direktörlerden oluşan komisyonların sınav yapması antrenörlerin gelişimine katkı sağlayacaktır. Belirlenen çalışma sürelerinde adayın hazırlayacağı antrenman programları ve müsabakalarla ilgili dosyaların ve video görüntülerinin hazırlanması ile çalışmaların denetlenmesi gibi birçok yolla antrenörlerin faaliyetleri değerlendirilebilir. Minikler kategorisinden gençlere kadar sporcuların gelişimleri antrenörler için değerlendirme kriteri olabilir. Gençler ve üstü gruplarda sporcuların başarıları antrenör kademelerinin yükseltilmesinde kriter olarak kullanılabilir. Antrenörlerin her kademedeki çalıştığı süreler için değerlendirilmesine esas olacak başarı kriterlerinin belirlenmesine ve denetlenmesine ihtiyaç vardır.

Başarılı sporcu ve antrenörlerinin hak ve muafiyetleri ile ilgili 22. Maddenin 5. Fıkrasında “Yukarıda sayılan başarılı sporcuların, başarı kazanılan müsabakada fiilen görev alan milli takım antrenörleri de bu madde kapsamındaki hak ve muafiyetlerden yararlanır.” ile 6. Fıkrasında “Uluslararası spor organizasyonları (A) sınıfı milli sporcu kategorilerinde mücadele eden sporcular ile antrenörlerinin millilik sayılarına göre muafiyet işlemleri, ilgili federasyonun teklifi, Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulunun uygun görüşü ve Bakan onayı ile düzenlenir” ifadesiyle tanınan hak ve muafiyetler liyakat dikkate alınmadan uzman olmayan aralarında menfaat ilişkileri olan ve eğitim alanında yetkin olmayanların siyasi kararlar ile atanmış kurullara bırakılmıştır. Spor biliminin ve bilimcilerin hiçbir şekilde bir

aşamasında yer alamadığı süreçler takip edilmektedir. Kendisine oy veren insanları ön plana çıkaran Federasyonların, içinde bir üyenin bile spor bilimci ve eğitici olmadığı Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulunun ve Türk Sporunu geliştirmekten sorumlu Spor Bakanının karar verici eleman olması çok düşündürücüdür. Muhakkak Spor Bakanının spor bilimci ve eğitmen danışmanlarının görüşlerini alarak karar vermesi beklenirken geçmişte olduğu gibi mesleki yeterlilikleri ve standartları göz ardı ederek sadece ast yöneticilerin teklifi üzerine kendi takdiri ile antrenörlerin kademelerini yükseltmesi ortak aklın zıyanıdır ve başarısızlık kaçınılmaz olacaktır. Ne federasyon başkanlarının, ne Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu üyelerinin ne de Spor Bakanının tercihleri ve takdirleri, dünyaca kabul edilmiş nitelikli antrenörlerin standartlarından ve objektif sınav sonuçlarından önde gelemez. Bürokrat ve politikacıların görevi, her alanda olduğu gibi spor ile fiziksel uygunluk ve sağlıklı yaşam alanında toplumun beklentilerini karşılayacak nitelikli antrenör ve eğitmenlerin Dünyadaki gelişmeleri takip ederek yetiştirilmesini sağlamaktır.

Tablo 5. Üniversitelerin Spor Bilimleri Alanı Lisans Eğitimi Mezunları Hak ve Muafiyetleri

Grup	Temel Eğitim	Temel Eğitim Sınavı	Uygulama Eğitimi	Uygulama Eğitimi Sınavı	Antrenörlük Kademesi
Antrenörlük eğitimi Uzmanlık Mezunları	Muaf	Muaf	Zorunlu	Zorunlu	Kıdemli Antrenör*
Uzmanlık dışı bir dönem spor branşı ile ilgili ders alanlar	Muaf	Muaf	-	-	Yardımcı Antrenör
Antrenörlük Uzmanlık dışı iki dönem spor branşı ile ilgili ders alanlar	Muaf	Muaf	Zorunlu	Zorunlu	Temel Antrenör*
Antrenörlük bölümü harici Spor Bilimleri Mezunları	Muaf	Muaf	-	-	Yardımcı Antrenör
Tüm Spor Bilimleri mezunları	Muaf	Muaf	-	-	Yardımcı Antrenör
Çift Anadal mezunları	Muaf	Muaf	Zorunlu	Zorunlu	Kıdemli Antrenör*
BESÖ-ANT-REK-YÖN.****	Muaf	Muaf	Zorunlu	Zorunlu	Temel Antrenör*
Yurt dışı eğitimlerinin öğrenim denkliliğini ve spor dalındaki ihtisaslarını belgeleyenler	Muaf	Muaf	Zorunlu	Zorunlu	Kıdemli Antrenör
Spor Akademisi Uzmanlık	-	-	-	-	Temel Antrenör
Spor Akademisi Yardımcı Uzmanlık	-	-	-	-	-
Eğitim Enstitüsü Beden eğitimi	-	-	-	-	Temel Antrenör**
Türk musikisi Devlet konservatuvarı, Devlet konservatuvarı Türk halk oyunları bölümü mezunları	-	-	-	-	Temel Antrenörlük***
Spor Lisesi Mezunları	-	-	-	-	Yardımcı Antrenör

*Mezuniyet sonrası temel eğitim ve sınavından 4 (dört) yıl süre ile muafır.

**Basketbol, voleybol, hentbol, cimnastik ve atletizm spor dallarından sadece bir spor dalında

***Halk Oyunları ve dans spor branşı değildir. Eğitmenlik unvanı daha uygundur.

****BESÖ= Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, ANT= Antrenörlük Eğitimi, REK=Rekreasyon, YÖN=Yöneticilik Bölümleri.

Tablo 6. Mevcut Yönetmelikte Başarılı Sporcu ve Antrenörlerin Hak ve Muafiyetleri

Kademeler	İlgili Gruplar	Kazanılan Hak
Yardımcı antrenör (1. Kademe)	-	-
Temel antrenör (2. Kademe)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Olimpik spor dallarında büyükler Avrupa şampiyonalarında en az iki madalya almak, 2. Akdeniz oyunları veya Universiade oyunlarında en az iki madalya almak, 3. Paralimpik, deaflimpik ve uluslararası olimpiyat komitesinin tanıdığı branşlardan dünya şampiyonalarında sıkletinde veya branşında farklı en az yedi ülke sporcusunun katılması şartıyla iki madalya almış olmak, 	Temel Antrenörlük Eğitim Programı Katılır
Kıdemli antrenör (3. Kademe)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Olimpik spor dallarında büyükler dünya şampiyonalarında ve büyükler Avrupa şampiyonalarında en az birer madalya alanlar, 2. Olimpik spor dallarında büyükler Avrupa şampiyonalarında en az bir birincilik şartıyla iki madalya alanlar, 3. Avrupa Oyunlarında en az iki madalya alanlar, 	Kıdemli Antrenörlük Eğitim Programı Katılır
Başantrenör (4. Kademe)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Olimpiyat, paralimpik ve deaflimpik oyunlarında ikinci veya üçüncü olanlar, 2. Olimpik spor dallarında büyükler Dünya şampiyonalarında en az iki madalya alanlar, 	Başantrenörlük Eğitim Programı Katılır
Teknik Direktör (5. Kademe)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Olimpiyat, paralimpik ve deaflimpik oyunlarında birinci olanlar, 2. Olimpiyat, paralimpik ve deaflimpik oyunlarında en az iki madalya alanlar, 3. Olimpiyat, paralimpik ve deaflimpik oyunlarında bir madalya alan ve büyükler Dünya şampiyonasında birinci olanlar, 4. Olimpik spor dallarında en az iki defa büyükler Dünya şampiyonasında birinci olanlar, 	Teknik Direktörlük Eğitim Programı Katılır
Antrenörler	Yukarıda sayılan başarılı sporcuların, başarı kazanılan müsabakada fiilen görev alan milli takım antrenörleri de bu madde kapsamındaki hak ve muafiyetlerden yararlanır.	Kriter Belirlenmemiş

Başarılı sporcular aktif yarışmacılık ve müsabıklık dönemlerinden sonra Türk Sporunun gelişimi için çok önemli bir kaynaktır. Başarılı sporculara doğrudan çeşitli kademelerde antrenörlük belgesi vermek yerine onların bilgi düzeylerinin ÖSYM'nin yapacağı temel eğitim sınavı ve ilgili komisyonun yapacağı uygulama sınavı neticesinde başarılı olmaları durumunda verilmelidir. Sınavlarda gerekli performansı sergileyemeyenler yoğunlaştırılmış eğitimlere alınmalıdır. Yöneticilerin takdiri neticesinde başarılı sporculara eğitimsiz ve sınavsız antrenörlük lisanslarının verilmesi müsabaka ve yarışma deneyimi yüksek nitelikli antrenörleri yetiştirme kapasitemizin boşa harcanmasına yol açacaktır.

30978 sayılı Antrenör Eğitim Yönetmeliğinin 20. Maddesinin 6 bendinde “*Spor akademisinden mezun olanlar, ihtisas/uzmanlık dalında eğitim enstitülerinin beden eğitimi bölümlerinden mezun olanlara ise ağırlıklı olarak eğitim gördükleri basketbol, voleybol, hentbol, cimmastik ve atletizm, spor dallarından sadece bir spor dalında temel antrenörlük belgesi almaya hak kazanır*” ifadesine karşın aynı yönetmeliğin 23. Maddesinin 1. bendinde “*Spor liselerinden mezun olanlara eğitim gördüğü yalnızca bir spor dalında, diğer ortaöğretim kurumlarından mezun olanlara ise ders müfredatlarının temel eğitim derslerine uygunluğu halinde yalnızca eğitim gördüğü bir spor dalında yardımcı antrenörlük belgesi almaya hak kazanır*” denmektedir. Genellikle OSYM sınavında düşük puan alan ve sportif yetenekleri bakımından düşük ve ortalama performansa sahip spor lisesi mezunlarına yardımcı antrenörlük veren bu yönetmelik, en

az 30 yıllık mesleki geçmişi olan bir spor dalından uzmanlık ve diğerinde yardımcı uzmanlığı olan Spor Akademisi ve benzeri yüksek niteliklere ve tecrübeye sahip Eğitim Enstitüsü mezunlarına temel antrenörlüğü uygun görmektedir.

Tablo 5 ve 6'da Üniversitelerin spor bilimleri alanı lisans eğitimi mezunları ile başarılı sporcu ve antrenörlerinin 30978 sayılı Antrenör Eğitim Yönetmeliğinde ifade edilen hak ve muafiyetleri sportif organizasyonların kısmen zorluk derecesine göre belirlenmesine karşın antrenörlerle ilgili olarak mevcut Yönetmeliğinin 21. Maddesinin 5. Bendinde *“Yukarıda sayılan başarılı sporcuların, başarı kazanılan müsabakada fiilen görev alan milli takım antrenörleri de bu madde kapsamındaki hak ve muafiyetlerden yararlanır”* ifadesi yer almaktadır. Örneğin; bireysel sporlarda bir sporcu başarılı olduğunda o şampiyonanın görevliler listesinde yer alan tüm antrenörler, başarılı antrenörlere tanınan hak ve muafiyetlerden yararlanarak antrenörlük kademeleri haksız şekilde yükseltilmektedir. Başarılı bir teknik direktörün yanında Federasyon Yönetim Kurulunun görevlendirdiği başarılı olduğu kanıtlanmamış antrenörler de başarılı gibi mesleki kademelerini yükselteceklerdir. Federasyon başkanı ve Yönetim Kurulunun milli takım antrenörlerinin atanmasına yönelik kararı antrenörlerin kademelerinin yükseltilmesinde temel eğitim ve uygulama eğitimi sınavlarının önüne geçecektir. Böylesine haksız yetkilerin kullanılması antrenör eğitimini değersizleştirmekte ve federasyon başkanlığı seçiminde ülke çapındaki antrenörler ile federasyon başkanları arasındaki seçim ilişkilerini daha önemli hale getirmektedir. Yetkin ve akredite eğitimci olmayan yöneticilerin antrenörlerin derecelendirilmesinde yetki kullanması etik değildir. Yönetmeliğinin 21. Maddesinin 5. Bendinin *“Yukarıda sayılan başarılı sporcuların, spora başladığı ilk antrenöründen kulüp ve diğer antrenörlere kendisini en az bir yıl çalıştıran tüm antrenörler bu madde kapsamındaki hak ve muafiyetlerden yararlanır”* şeklinde değiştirilmesi daha hakkaniyetli bir uygulama olacaktır. Başarılı sporcuyu keşfeden, geliştiren ve olgunlaştıran antrenörler arka planda bırakılırken federasyonun takdiri neticesinde müsabaka ve yarışmalar için atanan antrenörler kazanılan başarıdan hem ödül hem de antrenörlük kademesinin yükseltilmesinde haksız yarar sağlamaktadır. Her ne kadar spor branşları arasındaki farklılıklar olsa da, elit sporcunun gelişimi için bir eşik olarak 10.000 saatlik planlı antrenmanın yapılması genel olarak kabul edilmektedir (Baker & Young, 2014). Bilişsel veya fiziksel çaba gerektiren uzun vadeli planlanan antrenmanlar, sporcuların maddi ve manevi ödüller kazanacağı sonuçlara yol açmayan gelecekteki performansı artırmak amacıyla yapılan faaliyetleri ifade etmektedir. Böylesine uzun süre planlı çalışmalar ile geliştirilen üst düzey bir sporcu birçok antrenörün çabalarının yığılımlı etkisi neticesinde ortaya çıkmaktadır. Mevcut yönetmelik sporcunun başarısına uzun vadeli bakış açısı yerine sadece başarının kazanıldığı andaki yanında resmi görevli antrenörleri ödüllendirmektedir. Sporcuyu çalıştıran tüm antrenörlerin kayıtları veri tabanlarında toplanmalı ve başarının ödüllendirmesi ile antrenörlük kademesinin yükseltilmesinde ölçüt olarak kullanılmalıdır.

Antrenörlük kademelerinin belirlenmesine esas olan temel ve uygulama Eğitiminin içeriği konusunda 14. Maddenin 1/a bendinde modüllerden bahsedilmekte, fakat modüllerin kapsamı ve derinliği hakkında bilgi verilmemektedir. Antrenörlük yeterliliklerini sağlamaya yönelik iyi tasarlanmış planlı bir dizi öğrenme faaliyetinin bağımsız bir birim olarak tanımlanan temel eğitimde derslerin oluşturduğu

program birimi olarak modüllerin en azından kapsamının ve derinliğinin Amerika Sağlık ve Beden Eğitmciler Topluluğunun kabul ettiği 40 standardı sağlaması gerekmektedir (<https://www.shapeamerica.org>, 03.01.2020). Tablo 3'te sunulan 14 Aralık 2019 tarihli 30978 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının hazırladığı Antrenör Eğitim Yönetmeliğinde farklı kademelerdeki antrenörlerin görevleri, yeterlilikleri ve görevindeki temel aktiviteleri (rolleri) kapsayan modüllerin hazırlanması gerekirdi. Bu modüllerin hazırlanan taslaklarının spor bilimleri alanındaki eğitim ve yükseköğretim kurumlarının görüşlerine sunulmamış ve katkıda bulunmaları istenmemiştir. Maalesef mevcut Yönetmelikte modüllerin içeriği hakkında bilgi verilmemiştir.

Yine 14. Madde kapsamında temel ve uygulama eğitimlerinin sınavlarının hangi kurum tarafından ve nasıl yapılacağı konusunda açıklama yapılmamıştır. Temel eğitim ve uygulama eğitimi federasyonların teknik kurulları ve spor bilimcilerden oluşan komisyonlar tarafından yapılmalıdır. Yine aynı komisyonların hazırlayacağı soruların kullanılacağı temel eğitim sınavlarının yapılması ve değerlendirilmesi konusunda ÖSYM yetkilendirilmelidir. Ayrıca değerlendirme süreçleri ve sonuçlar hakkında tüm paydaşların bilgilendirilmesi önemli gözükmektedir.

Antrenörlük ve eğitmenlik yönetmeliğinin hazırlanmasında ortak aklın kullanılması için Cumhurbaşkanlığı şemsiyesi altında spor bilimciler, spor federasyonlarının temsilcileri, kulüpler, yerel yönetimler ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü temsilcilerinin toplanmasına ve kararlar almasına ihtiyaç vardır. Antrenör yönetmeliğinde antrenör ve eğitmenler ile ilgili spor bilimcilerin, Spor Bilimleri Derneği, spor federasyonları, kulüpleri ve yerel yönetimler, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü temsilcileri gibi tüm paydaşların görüşleri ile Dünyadaki gelişmelerin özellikle Antrenörlükte Mükemmellik için Uluslararası Konsey'in (International Council for Coaching Excellence, ICCE) görüşlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Sonuç

Türkiye 2016 Rio Olimpiyat Oyunları'nda, altın madalya sıralamasında 41'inciliği elde ederken genel sıralamada ise 34. olan Türkiye'nin sıralamada ilk 10 ülke arasında yer alamamasının en önemli sebeplerinden biri olarak, Türk antrenörlerin en güncel şekilde "*spor bilimleri ve teknolojisindeki*" değişim ve gelişmelere uygun bilgi, beceri, deneyim ve etik değerler ile donatılmamasıdır.

Sportif performans ile fiziksel uygunluk ve sağlıklı yaşam alanlarında etkili hizmet sunacak antrenör ve eğitmenlerin yetiştirilmesi için bu çalışma kapsamında aşağıdaki sonuçlara varılabilir.

1. Minikler ve yıldızlar kategorisindeki sporcular, sadece yardımcı antrenör ve temel antrenörlerin sınırlı bilgi ve tecrübelerine değil ayrıca başantrenör ve teknik direktör seviyesindeki çalıştırıcıların bilgi, beceri ve deneyimlerine de ihtiyaç duymaktadır. Her yaş grubu veya seviyesi antrenörlük kademelerinin belirlenmesinde kriter değil her biri ayrı ayrı önemli çalışma alanıdır. Her yaş grubu veya seviyede yardımcı antrenör, temel antrenör, kıdemli antrenör ve başantrenörler ile teknik direktörlerin çalışmasına ihtiyaç vardır.

2. Gelişim seminerlerinden sonra spor bilimciler ve ilgili spor federasyonunun bilim ve teknik kurulu üyelerinden teknik direktörlerden oluşan komisyonların sınav yapması antrenörlerin gelişimine katkı sağlayacaktır. Her kademe için ilgili spor federasyonlarının teknik kurulları tarafından yapılandırılan gelişim seminerlerinden sonra antrenörlerin seminer ile ilgili bilgi düzeyleri ölçülmeli ve başarısız olanların antrenörlük kademe yükseltmesi durdurulmalıdır.

3. Performans ve rekreasyonel antrenörler ile spora yeni başlayanların antrenörlüğü ve kondisyonerliğin bilgi, beceri, deneyim ve hedefleri farklılaşmaktadır. Hem Spor Bilimleri alanındaki antrenörlük eğitimi bölümü uzmanlık alanları hem de antrenörlük yönetmeliğinde antrenör kategorileri, alan, görev ve gelişim süreçleri yeniden yapılandırılmalıdır.

4. Antrenörlük eğitimi bölümü veya spor bilimlerinin diğer lisans programları mezunları ve başarılı sporcular veya antrenörler veya ilgili federasyonların antrenörlük kurslarını tamamlayan adaylar olsun tüm hak ve muafiyetler dikkate alınmadan herkesin ÖSYM gibi bir kurum tarafından yapılacak alan yeterlilik sınavından başarılı olması temel eğitimden muafiyette esas alınmalıdır. Ayrıca her spor branşı için spor bilimciler, ilgili federasyon temsilcileri ile Gençlik ve Spor Bakanlığının temsilcilerinin yer aldığı uygulama sınav komisyonu karşısında koşulları ve standartları belirlenmiş becerileri başarılı şekilde sergilemeleri tek koşul olarak antrenörlük kademeleri belirlenmelidir.

5. Türk Spor Sisteminde yer alan teknik direktörler hariç tüm antrenörlerin akredite olmasında ÖSYM gibi bir kurum tarafından yapılacak temel eğitim (alan yeterlilik) sınavı ve uygulama sınavından başarılı olmaları tek koşul olarak kabul edilmelidir.

6. Federasyon başkanlarının, Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu üyelerinin ile Spor Bakanının tercihleri ve takdirleri antrenörlükte yükseltmeye esas olan hak ve muafiyetler belirlenmesinde kriter olmamalıdır. Amerika Sağlık ve Beden Eğitimi Topluluğu antrenörlerin (spor koçları); felsefe ve etik, güvenlik ve yaralanmalardan korunma, fiziksel kondisyon, büyüme ve gelişme, öğretim ve iletişim, spor beceri ve taktikleri, organizasyon ve yürütme ile değerlendirme alanlarında toplam 40 standart dikkate alınmalıdır. Verilen eğitimlerin etkisinin belirlenmesinde spor bilimci ve ilgili federasyonların teknik kurullarından oluşan komisyonların sınavları yapılmalıdır.

7. Uluslararası anlamda spor olarak tanımlanmayan fiziksel etkinlikleri öğreten ve egzersiz programlarını uygulayanlara antrenör unvanı yerine “*eğitmen*” unvanı verilmelidir. Antrenörler gibi eğitmenler de her yaş grubu veya seviyede yardımcı eğitmen, temel eğitmen, kıdemli eğitmen, başeğitmen uzman eğitmen olarak sınıflandırılmalıdır.

8. Antrenörlük eğitim modüllerinin kapsamının ve derinliğinin Amerika Sağlık ve Beden Eğitimi Topluluğunun kabul ettiği 40 standardı sağlamalıdır. Bu modüllerin hazırlanan taslaklarının spor bilimleri alanındaki eğitim ve yükseköğretim kurumlarının görüşleri sunularak ortak akıl ile hazırlanmalıdır.

9. Antrenörlüğün yapılması konusunda araştırma yapanlar, bu konuda deneyimli olan uluslararası düzeydeki teknik direktörler, spor bilimciler, hükümet temsilcileri Cumhurbaşkanlığı şemsiyesi

altında ortak akıl ile geliştirdiği ulusal antrenörlük eğitim programı ve derecelendirme stratejisini ortaya koymalı ve “antrenörlük meslek yasası” hazırlama süreci başlatılmalıdır. Spor bilimcilerden teknik direktörlere, Spor Genel Müdürlüğünden spor federasyonlarına ve spor bilimcilere kadar tüm paydaşların ortak çalışmasına ihtiyaç duyan böylesine bir yönetmelik veya yasa tasarısı sadece Spor Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığına bırakılamaz.

10. Nüfusumuzun yarısını kadınların oluşturması ve kadın antrenörlerin sayısının azlığı sebebiyle özellikle kadınların katılımının olduğu spor branşlarında kadın antrenörlerin sayısının artırılması konusunda spor bilimleri özel yetenek sınavları ve antrenörlük kurslarının kontenjanlarının belirlenmesinde ve antrenörlük kadrolarının ihdas edilmesinde kadınların lehine pozitif ayrımcılık yapılmalıdır.

11. Antrenörlerin sürekli eğitimine yönelik veri tabanlarının ve iletişim ağlarının oluşturulması gerekmektedir.

Kaynaklar

- Baker, J. & Young, B. (2014). 20 years later: deliberate practice and the development of expertise in sport, *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 7:1, 135-157,
- Bales, J., Petrovic, L. & Livingstone, K. (2019). To Lead and Support The Development of Sport Coaching Globally, Report to the 2019 ICCE General Assembly for 2017-2019 Tokyo.
- Balyi, I. (2001). Sport system building and long-term athlete development in Canada: the situation and solutions. *Coaches Report*, 8(1), 25-28.
- Duffy, P. (2006) Sport Coaching. In: Petry, K., Froberg, K. & Madella, A. (Ed.) (2006) Thematic Network Project AEHESIS - Report of the Third Year. Cologne: IESF.
- Duffy, P. (2005) Coach Training in Europe: Implication for Asian Countries, Presentation to the Asian Regional Coaching Conference of the International Council for Coach Education, Hong Kong.
- Duffy, P., North, J., Curado, J. & Petrovic, L. (2013). CoachNet: The further development of a coordinated network for Sport Coaching in Europe. A report for the European Union. Leeds: Leeds Metropolitan University and the International Council for Coaching Excellence.
- Duffy, P., Petrovic, L. & Crespo, M. (2010). The European framework for the recognition of coaching competence and qualification: Implications for the sport of athletics in Europe: A report to European Athletics. *New Studies in Athletics*, 26(1), 27-41.
- ICCE, ASOIF & LBU, (2013). International Sport Coaching Framework. Version 1.2. Published by Human Kinetics, Campaign, Illinois, United States, p,12.
- <https://www.myk.gov.tr/> (Erişim Tarihi, 03.01.2020).
- <https://www.shapeamerica.org/>, (03.01.2020).
- <http://www.tuik.gov.tr> (Erişim Tarihi, 03.01.2020).
- <http://sgm.gsb.gov.tr>, (Erişim Tarihi, 03.01.2020).
- Ziyagil, M.A. ve Sevimli, D. (2013). Avrupa Birliği ile uyum sürecinde yükseköğretimde antrenörlük eğitiminin yeniden yapılması. *Atatürk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15:1, 9-28.

Makale Alıntısı

Ziyagil, M.A. (2020). Antrenörlük Mesleki Etkililiğinin 30978 Sayılı Antrenör Eğitimi Yönetmeliği Kapsamında Değerlendirilmesi [Evaluation of Coaching Professional Effectiveness in The Scope of Training Regulation No. 30978], *Spor Eğitim Dergisi*, 4 (1), 123-136.

